

BOERDERIJENSTICHTING NOORD-HOLLAND

VRIENDEN VAN DE STOLP

Boerderijen Beeldbank: www.boerderijenstichting.nl | Volg Vrienden van de Stolp ook op Facebook

NR. 107, DECEMBER 2021

**BINNENKIJKER
DE PIEPER OPPERDOES**

**STOKOUDE STOLPEN
ONDERZOCHT**

**50 STOLPENMEESTERS IN
OPLEIDING**

FOTO: AAD HOLLAMP

agriteam

MAKELAARS EN TAXATEURS

De agrarische makelaars voor Noord-Holland

Wij wensen alle stolpliehebbers prettige feestdagen en een gelukkig nieuwjaar!

*Agriteam Noord-Holland:
Joep, Janet, Julian,
George en Barbara*

Wieder 8d, 1648 GB De Goorn
Tel. 072 5039797
E-mail: noordholland@agriteam.nl

www.agriteam.nl

Al vijftig jaar voor ontwerp en aanleg van boerderij tot siertuin

Floridus
TUIN & GROEN
www.floridus.nl

Het Woud 10, Nibbixwoud - 0229 571629 - hoveniers@floridus.nl

Aandacht voor detaillering

AANNEMERSBEDRIJF WEST-FRIESLAND

AWF

Bollenmarkt 16 • 1681 PJ Zwaagdijk • info@awfbouw.nl • www.awfbouw.nl

21

INHOUD

4. STOKOUDE STOLPEN ONDERZocht	22. BINNENKIJKER OPPERDOES
10. STOLPEN IN EN ROND DEN HELDER	27. VAN BOERENBEDRIJF TOT DORPSSUPER
15. BOEKBESPREKING	28. KIEK 58 EN 59
16. 50 STOLPENMEESTERS IN OPLEIDING	30. STOLPEN IN DE KUNST
21. NIEUWE KLEUR IN KOLHORN	32. HOUTMYSTERIE HOEVE KEINSE OPGELOST

4

10

16

22

VOORWOORD

In 2017 kochten Jessica Knijn, Stefan van de Berg, Desley Knijn en Noor Stoop een al jaren leegstaande, bouwvallige stolpboerderij. Met veel genoegen reikte ik hen tijdens het laatste oogstfeest de Award van onze stichting uit. Naast mijn persoonlijke waardering wilde ik vooral benadrukken hoe belangrijk dergelijke initiatieven zijn.

Welke classificatie zou deze stolp vanuit de provinciale waarderingscriteria gekregen hebben? Vier jaar geleden stond deze stolp er gehavend bij en leek niemand een gat te zien in behoud. Nu is het een pracht, zowel bouwkundig als de wijze waarop historisch waardevolle elementen gerestaureerd zijn. Een waarderingskaart blijft een momentopname, zegt weinig over het perspectief van de stolp en brengt op geen enkele wijze mogelijke dromen, plannen en kwaliteiten van aspirant-stolpbewoners in beeld, die op eigen kracht, niet gestoord door een waarderingskaart en zeker niet gestimuleerd door ondersteunend beleid, deze klus klaarden. Het zijn de mensen die het doen!

Het is een eer om voorzitter te mogen zijn van een club met dergelijke initiatiefrijke, ondernemende vrienden, die met elkaar het Noord-Hollands agrarisch erfgoed overdragen aan een nieuwe generatie.

Peter van Zutphen, voorzitter

4

STOKOUDE STOLPBOERDERIJEN ONDERZOCHT

In september 2020 stond in dit blad een verhaal over onderzoek naar twee stolpboerderijen met een vierkant van eikenhout. Hierbij werd een oproep gedaan naar stolpeigenaren: hebt u ook een stolp met een eiken vierkant, meld het! Eiken vierkanten zijn namelijk zeer zeldzaam en het is onbekend hoeveel exemplaren nog bestaan. Voor het onderzoek naar de vroegste geschiedenis van stolpen zijn zij van groot belang, want eiken vierkanten dateren in principe van vóór 1600.

De oproep leverde negen reacties op en, toeval of geen toeval, deze negen stolpen staan allemaal binnen de Westfriese Omringdijk. Bijna al deze boerderijen zijn vervolgens bezocht. Hierbij is bekeken of het om een origineel eiken vierkant gaat, of dat sprake is van hergebruikt eikenhout. Slechts in twee gevallen bleek het om een origineel exemplaar te gaan, wat maar weer aangeeft hoe zeldzaam deze oude vierkanten zijn. Op verzoek van de eigenaars zijn twee stolpen, gelegen in De Weere en Twisk, afgelopen jaar gedateerd door middel van

dendrochronologisch onderzoek. En dat leverde een grote verrassing op!

Een snelle aankoop

De Weere is met zijn slingerende klinkerweg een van de meest pittoreske dorpjes van oostelijk West-Friesland. En een echt stolpendorp bovendien, want langs het dorpslint staan tientallen stolpboerderijen. Op ruim 200 meter van het lint staat nog een stolp, midden tussen de weilanden en bollenvelden. ►

Uit historische gegevens blijkt dat op deze plek vroeger nog een tweede stolp stond, maar dat die in 1879 is afgebroken. De nog bestaande boerderij is een eenvoudig exemplaar, zonder opvallende gevels of enige opsmuk. Eigenaar Harry Blom kocht de stolp in 1982. Hij was destijds 24 jaar en gaf les op een basisschool in Spanbroek. Met zijn toenmalige vrouw was hij op zoek naar een woning, het liefst landelijk en met veel grond erbij. Onderweg naar een bruiloft in Hoogwoud zag hij toevalig een bord van een makelaar in een etalage, waarop de boerderij in De Weere te koop werd aangeboden. Die stond toen net één dag te koop. De stolp was verwaarloosd, maar Harry wist direct: dit is het! De volgende dag gaf hij les, maar tijdens de lunchpauze reed hij snel op zijn brommer naar De Weere om de boerderij te bekijken. Een afspraak had hij niet en hij kon daarom alleen van achter een poortje kijken. Hij vond het direct een droomplek! De koop was hierna snel beklonken. Harry: 'De eerste winter werd het wel heel koud in de boerderij, want er was nauwelijks verwarming. Binnen was alles bevroren.' In de jaren daarna is het pand helemaal opgeknapt en verbouwd tot een moderne woning. Momenteel woont Harry gezellig samen met Nell Klaver in de verbouwde boerderij. Ook het grote erf heeft hij helemaal naar zijn zin gemaakt. Er zijn veel fruit- en notenbomen geplant en in de grote kas groeien onder andere sinaasappels, perziken en kiwi's. Schapen, geiten,

minivarkens en ezels houden het gras kort en verder lopen kippen, kalkoenen, eenden en ganzen rond de boerderij. Harry heeft er een flinke klus aan. 'De boerderij noem ik mijn werk en het lesgeven mijn hobby', vertelt hij gekscherend. 'Maar ik vind de boerderij de hemel, het paradijs. Ik wil hier blijven wonen tot het einde'.

Een nieuwe oudste stolp

Het vierkant van Harry's boerderij is in perfecte staat. Niet zo gek, want het is helemaal gemaakt van eikenhout. En bovendien een prachtige kwaliteit eikenhout: zware en perfect rechte balken met weinig knoesten, afkomstig van bomen die heel langzaam zijn gegroeid. Sporen van hergebruik ontbreken, wat betekent dat het eikenhout nieuw is aangekocht voor de bouw van dit vierkant. Doordat het om een eiken vierkant gaat, was al direct vrijwel zeker dat het vierkant vóór 1600 moet zijn gebouwd. Opvallend is dat het wat betreft constructie op detailniveau wat eigenaardigheden vertoont, onder meer in de positie van de dekbalken en de plaatsing van de zwingen (schuine balken tussen stijlen en liggers). De reden voor deze afwijkende bouwwijze was onduidelijk. Zou het misschien betekenen dat het een heel oude stolp is, uit de tijd dat de ideale bouwwijze van vierkanten nog niet helemaal uitgekristalliseerd was?

Om hier achter te komen zijn door dendrochronoloog Sjoerd van Daalen boormonsters uit het vierkant gehaald. De datering hiervan leverde een grote verrassing op: het eikenhout is gekapt in 1559 en het voorjaar van 1560, in het zuiden van Noorwegen. Dit betekent dat de boerderij waarschijnlijk in 1560 of 1561 is gebouwd! De stolp is hiermee veruit de oudste stolp. Nummer 2 is nu stolpboerderij Weizang in Twisk, die vorig jaar werd gedateerd en rond 1576 is gebouwd. Verondersteld wordt dat de eerste stolpboerderijen rond 1550 zijn gebouwd, wat betekent dat de stolp in De Weere echt een zeer vroeg exemplaar van de stolpenbouw is!

Een bijzonder detail op een van de stijlen van de boerderij zijn twee zorgvuldig uitgehakte letters, namelijk DP. De letters horen duidelijk bij de vierkantconstructie, want ze zijn door een persoon staande op de zolder aangebracht. De vormgeving van de letters wijst erop dat zij heel oud zijn, waarschijnlijk uit de 16de eeuw. Dit doet vermoeden dat het om de initialen van de timmerman gaat die het vierkant heeft gebouwd. Niet eerder is een dergelijk merk op een vierkant aangetroffen. In combinatie met de vroege datering doet het vermoeden dat de timmerman bijzonder trots was op zijn bouwwerk. Misschien was het wel de eerste stolp die hij bouwde? Dat zou ook de ietwat afwijkende constructie verklaren.

Een parel in Twisk

Hét stolpendorp van Noord-Holland is natuurlijk Twisk. Wie door deze schitterende plaats rijdt, komt ogen te kort voor de vele prachtige stolpboerderijen die aan weerszijden van de straat staan. Daaronder zijn bovendien enkele zeer bijzondere exemplaren met gevels uit de 17de en 18de eeuw. Dit soort oude bakstenen gevels is zeldzaam bij stolpen, omdat tot in de 19de eeuw de buitenkant van een boerderij meestal volledig in hout werd uitgevoerd. Een van de bekendste stolpen van Twisk, en misschien ook wel de mooiste, is Dorpsweg K79. De boerderij komt bijzonder goed tot zijn recht op het ruime erf met hoogstamfruitbomen en een schapenweide. Achter de boerderij staat een stolpschuur uit 1882, een teken dat het de eigenaar destijds financieel voor de wind ging en daardoor uitbreiding van het boerenbedrijf mogelijk was. De stolp zelf is van het West-Friese type, wat onder meer betekent dat de

1. Dendrochronoloog Sjoerd van Daalen neemt boorkernen uit het vierkant, eigenaar Harry Blom kijkt toe.
2. Harry Blom voor het poortje vanwaar hij de boerderij in 1982 voor het eerst zag.
3. Initialen DP op een van de stijlen van het vierkant.
4. Het erf van de boerderij in De Weere.
5. Dorpsweg K79 in Twisk, met rechts de bakstenen gevel uit de 17de eeuw. Achter de boerderij staat een stolpschuur uit 1882.
6. De boerderij in Twisk in 1950.

[Foto: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed]

1

2

3

4

5

6

Met passie gemaakt, zorgvuldig verzekerd

Een huis met een rieten dak koop je niet zomaar, je wordt er simpelweg verliefd op. Riet geeft warmte, gezelligheid, charme en karakter. Je ziet het ambacht dat generatie op generatie wordt doorgegeven. Je voelt het vakmanschap en de passie. Met dezelfde passie kijken wij naar jouw huis en zorgen dat dit goed verzekerd is. Wij geven het juiste advies. Want je huis met rieten kap is het waard.

Meer weten? Ga naar rietpolis.nl of bel ons op 073 692 4739

RIETPOLIS
RIETEN DAK VERZEKERING

RIETPOLIS IS EEN
ONDERDEEL VAN

VLC & PARTNERS

9
darsdeuren in de voorgevel zitten. Het korte voorhuis van de boerderij heeft een zeer oude bakstenen gevel. Het type baksteen en de uitvoering van de topgevel maken duidelijk dat deze gevel in de 17de eeuw is gebouwd. Dit soort gevels is in een stad als Enkhuzen wel te vinden, maar bij stolpboerderijen uitermate zeldzaam. Ook uit de metselwijze blijkt dat de gevel uit de 17de eeuw dateert: bij de hoeken zijn zogenaamde klezoren toegepast. Dit is een zeer kleine baksteen, een kwart van een gewone baksteen, die is aangebracht om bij de hoeken netjes uit te komen met het metselwerk. Na 1700 raakte de klezoor uit de mode en werden andere metselverbanden gebruikt.

Wagenschot

In de boerderij zijn meer elementen uit de 17de eeuw te vinden. In de kamer aan de voorzijde zijn de wanden namelijk voorzien van zogenaamd wagenschot uit deze periode. Wagenschot zijn kwartiers gezaagde planken van eikenhout, wat betekent dat de planken als een soort dunne taartpunten uit de boom zijn gehaald. Door deze zaagwijze zijn 'spiegels' aanwezig op de planken: kleine slingerende vlakjes die glimmen als er licht op valt. Dit vond men vroeger erg mooi en het wagenschot werd bijvoorbeeld ook gebruikt voor meubels. Voor wagenschot werd de allerbeste kwaliteit eikenhout gebruikt, dat men importeerde uit met name Polen. Wandbetimmeringen van wagenschot zijn tegenwoordig zeer zeldzaam.

Aanwijzingen genoeg dus dat de stolpboerderij in Twisk in de 17de eeuw is gebouwd. Maar hoe oud is de boerderij nou precies? Eigenaar Kees Klaver groeide op in deze stolp en is altijd geïnteresseerd geweest in de geschiedenis van het gebouw. Bij bestudering van het vierkant bleek dat dit was gebouwd met zowel eikenhout als grenenhout. Uit het dendrochronologisch onderzoek aan het hout blijkt dat het eikenhout uit circa 1558 dateert en het grenenhout uit de jaren 1638-1640. Geconcludeerd kan worden dat de stolpboerderij rond 1640 is gebouwd. Voor de bouw van het vierkant heeft men destijds gebruikgemaakt van nieuw grenenhout en oud eikenhout, dat afkomstig was van een oudere stolpboerderij die is afgebroken. En dat is een geluk voor de boerderijonderzoeker van nu, want door dit hergebruik zijn delen van een zeer oude stolpboerderij bewaard gebleven.

DD

7. De klezoren (kwarten van bakstenen) in het metselwerk, een gebruikelijke hoekoplossing uit de 17de eeuw.
8. Detail van het wagenschot in de boerderij in Twisk. De donkere slingerende vlakjes zijn de 'spiegels'. De randen van de planken zijn afgewerkt met een klein profieltje.
9. Een 17de-eeuwse deur, onderdeel van de wandbetimmering met wagenschot.

RIETPOLIS IS EEN
ONDERDEEL VAN

VLC & PARTNERS

STOLPEN IN EN ROND DE STAD DEN HELDER

In 2003 is ter gelegenheid van het Jaar van de Boerderij een inventarisatie gemaakt van de stolpboerderijen in de gemeente Den Helder. Op dat moment stonden er nog 56 boerderijen binnen de gemeentegrenzen van Den Helder, waarvan 55 in polder het Koegras. De meeste van deze boerderijen zijn waarschijnlijk in het begin van de 20e eeuw gebouwd. Door de komst van kunstmest, de sterk verbeterde waterhuishouding en betere voorlichting kon een boer met minder land toch een redelijk bestaan hebben, waardoor het aantal boeren en boerderijen groeide.

Nu, bijna 20 jaar later, staan er nog 45 stolpen binnen de grenzen van Den Helder. Deze vormen belangrijke cultuurhistorische en landschappelijke elementen in het Waddengebied en worden gezien als iconen van de plattelandscultuur. De Boerderijenstichting Noord-Holland heeft in samenwerking met de boerderijenstichtingen Fryslân en Groningen het project 'Karakteristieke boerderijen in het Waddengebied' opgezet met als doel minimaal negen en maximaal twaalf markante voorbeeldboerderijen een nieuwe functie te geven. Reden genoeg om Den Helder en haar stolpen beter te leren kennen.

Invloed van de zee

Vlak na het begin van onze jaartelling bestond de Noordkop uit een strandwolk met daarachter een uitgestrekt moerasgebied, waar een dik veenpakket kon ontstaan met veenkussens die meters boven het huidige maaiveld uitstaken. Vanaf de 10e eeuw is men begonnen met het ontginnen van het veen. Het overtollige water werd afgevoerd, waardoor de bovenlaag van het veen opdroogde en geschikt werd voor akkerbouw en veeteelt. De ontwatering van het veen veroorzaakte echter inklinking en oxidatie, waardoor de bodem sterk daalde en de zee steeds meer invloed kreeg op het kwetsbare gebied. Om droge voeten te houden werden terpen opgeworpen. De boerderijen werden op de hoger gelegen delen in het landschap gebouwd, zoals de Garst, de Schooten, d'Ooghduinen, het Torp en het Quelderduin. In de 11e en 12e eeuw werden diverse dorpen en landbouwgebieden verzwoegen door het zeewater als gevolg van een serie stormvloeden. Het resultaat was een eilandenreeks bestaande uit Texel, Huisduinen, Callantsoog en Petten, en een weggespoeld veengebied dat door de aanvoer van zand door het zeewater veranderde in een zandvlakte.

Bedijken

Het gehucht Die Helder Buyrt (ook wel Helder en later Den Helder) ontstond rond 1500. Stormvloeden bleven echter grote schade aanrichten en de dorpen Huisduinen en Die Helder Buyrt waren genoodzaakt zich steeds verder landinwaarts te verplaatsen door de terugtrekkende kustlijn. Oud Huisduinen en Die Helder Buyrt zijn inmiddels verdronken dorpen. De aanhoudende kustafslag maakte de aanleg van dijken noodzakelijk. Na de aanleg van een reeks van dijken wordt in 1610 de Zanddijk aangelegd die de eilanden met elkaar verbindt. Door de verdere bedijking en de aanleg van polders is

- ^ Vijver in de Donkere Duinen met op de achtergrond enkele stolpboerderijen.
[Bron: Beeldbank Helderse Historische Vereniging]
- < Kaart van Huisduinen, Den Helder en het Nieuwediep, 1650-1675.
[Noord-Hollands Archief/Collectie van kaarten Rijkswaterstaat Noord-Holland vóór 1850. (NL-HlmNHA_269_0278)]

't Huijs op de Schooten, door: H. Tavenier (1734-1807).

[Noord-Hollands Archief/Beeldcollectie van de gemeente Haarlem. (NL-HlmNHA_53004881)]

stapsgewijs de kustlijn ontstaan zoals we die nu kennen. In eerste instantie richtten de bewoners zich voor hun inkomsten op de zee en begin 16e eeuw was de visserij het belangrijkste middel van bestaan. Veel inwoners van Huisduinen en Den Helder voeren mee op de VOC-vloot en de walvisvaart.

Polder Koegras

De komst van het Koegraskanaal en het bedijken van de zand- en slikgronden van het Koegras resulteerden in 1817 in de polder Koegras. De polder leverde in eerste instantie echter weinig op. Door de onvruchtbare zandgronden hielden pachters zich vooral bezig met schapenhouderij, enige veeteelt, konijnenjacht en het vangen van wilde eenden. Dit veranderde na de komst van de kunstmest, waardoor de veehouderij zich sterk kon uitbreiden. Rond 1870 stonden er 54 stolpboerderijen in het Koegras en tot in de jaren 50 en 60 van de 20e eeuw is veeteelt veruit de belangrijkste bron van inkomsten. Na die tijd kwam de bloembollenteelt tot ontwikkeling. Zandgronden bleken uitermate geschikt voor het telen van bloembollen. Langzamerhand veranderden de weilanden in bloembollenvelden en inmiddels is het overgrote deel van de polder in gebruik voor bloembollenteelt.

Vijf pachthoeven in Den Helder

Na de aanleg van de Zanddijk en het daarmee grotendeels droogvallen van het waddengebied vestigden de eerste bewoners zich in het gebied dat bekend stond als de Helderse Polder of Buitenveldt. Boerderijen met stallen, schapenboeten en houten schuren kenmerken het uitgestrekte polderland. De woningnood in de jaren 50 zorgde ervoor dat de eerste woonwijken zoals Nieuw Den Helder buiten de stadsgrenzen werden gerealiseerd in het polderland en daarmee verdwenen de stolpboerderijen uit het landschap. De vijf meest bekende boerderijen van Den Helder worden hieronder nader beschreven.

Boerderij Vrede en Vrijheid

De oudst bekende boerderij is hoeve Vrede en Vrijheid. In de tijd dat Huisduinen nog een eiland was, stond de boerenplaats gesitueerd aan de voet van de voormalige zeedijk. De dijk beschermde de polder het Nieuwland. In 1599 kwam de Amsterdamse koopman Isaac Le Maire in bezit van grote delen van de polder en liet daar een stolpboerderij bouwen, hoeve Vrede en Vrijheid. In 1849 werd de boerderij met de gehele polder verkocht. Tijdens de stadsuitbreidingen na de Tweede Wereldoorlog werden grote delen van de landerijen opgekocht en bouwrijp gemaakt. Hoeve Vrede en Vrijheid heeft tot aan 1963 op de hoek van de Dollardlaan met de Marsdiepstraat gestaan en is daarna gesloopt.

Boerderij Kleine Keet

Aan de Zanddijk 5 staat een oude boerderij met de naam Kleine Keet. De boerderij is in 1841 vermoedelijk geheel vernieuwd naar aanleiding van de toename van veeteelt in de polder. Tijdens de Tweede Wereldoorlog zaten Hollandse militairen ingekwartierd op de boerenplaats totdat deze door Duitse militairen werd gevorderd. Tot in de jaren 70 is de boerderij in bedrijf geweest als veehouderij, waarna de bloembollenteelt zijn intrede deed. De polder transformeerde van een veeteeltgebied naar een welvarend bloembollengebied en de grote bollenschuren deden hun intrede.

Boerderij de Schooten

De naam van de uitbreidingswijk De Schooten in het zuidoosten van de stad Den Helder is ontleend aan de boerderij die daar eeuwenlang heeft gestaan en al op een kaart uit 1618 staat afgebeeld als 't Huis van Lameer (naar de Amsterdamse koopman Isaac Le Maire). In die tijd was schapenteelt en konijnenvangst de belangrijkste bron van inkomsten. In 1849 werd de boerderij bij opbod verkocht en in 1956 is zij door

brand verloren gegaan. Ondanks het feit dat er al plannen waren voor het realiseren van een nieuwe woonwijk, werd er een nieuwe boerderij gebouwd die ook de naam de Schooten kreeg. In 1968 werd de nieuwe stadswijk de Schooten opgeleverd, de boerderij is behouden en wordt sindsdien gebruikt als wijkcentrum gelegen aan de Gravin Magdalena van Waardenburglaan 22 in Den Helder.

Boerderij de Garst

Ver in het land ter hoogte van Kortevliet 58 ligt in een uitgestrekt bollengebied de grote stolpboerderij met de naam De Garst. Het gebied bestond lange tijd uit een binnendingebied met kleine heuvels. Ook dit gebied is ooit eigendom geweest van de Amsterdamse koopman Isaac Le Maire. In 1896 werd de boerderij herbouwd nadat zijn voorganger door brand verloren was gegaan. In 1965 schakelde het boerenbedrijf over van veeteelt op het telen van bloembollen en werden de omliggende gronden geëgaliseerd voor de bollenvelden. Van het kenmerkende binnendingebied is inmiddels weinig meer over door zandwinning voor de aanleg van de spoorbaan tussen Anna Paulowna en Den Helder (1856) en voor het bouwrijp maken van gronden van de naoorlogse woonwijken als Nieuw Den Helder en Vogelwijk.

Boerderij Kwelderbeek

Tussen Huisduinen en Callantssoog lag vroeger een uitgestrekt waddengebied met een aantal duinvormige eilandjes, waaronder Quelderduin (tegenwoordig het gehucht de Kooy), de Garst en de Schooten. Hoeve Kwelderbeek is hiernaar vernoemd. Het was een waterrijk gebied en de boerderij werd bewoond door een eendenboer die wilde eenden mocht vangen in de omgeving. Op historische kaarten uit de 16e eeuw staat op deze locatie al een boerderij ingetekend. De eendenkooi raakte uiteindelijk in onbruik en men ging over op veeteelt. De boerderij lag lange tijd te midden van kleine zandduinen. Dit gebied was in de jaren 1860-1880 afgegraven en het zand werd verkocht als ballast voor de zeeschepen. Omstreeks 1907 is Kwelderbeek gesloopt en in 1953 is op deze locatie een nieuwe boerderij gebouwd. Alleen de lichte glooiingen in het land achter Kwelderbeek, nabij industrieterrein Kooypunt, verraden nog de aanwezigheid van het vroegere landschap.

RS

- > *Hoeve Vrede en Vrijheid omstreeks 1914.*
[Bron: Gemeente Den Helder, Boerderijen in Den Helder, 2003, p. 9]
- > *Luchtfoto boerderij de Schooten. Op de luchtfoto uit 1966 is te zien dat het stratenplan voor de nieuwe wijk de Schooten rondom de boerderij de Schooten al klaar is. De boerderij is behouden en is tegenwoordig in gebruik als wijkcentrum.*
[Bron: Beeldbank Helderse Historische Vereniging]
- > *Stolpboerderij de Garst aan de Kortevliet in 2002.*
[Bron: Beeldbank Boerderijenstichting Noord-Holland]

Bronnen

Bremer, J.T., Helders Erfgoed, 2008
 Helderse Historische Vereniging, *Levend Verleden*, 2004
 Gemeente Den Helder, *Boerderijen in Den Helder*, 2003
 Provincie Noord-Holland, *Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, Koegras - Anna Paulownapolder*, 2018
 Schendelaar, R., *Den Helder op 53° Noorderbreedte*, 2020

Akerbouw bv
BURGER EN UTILITEITSBOUW

BOUW GARANT

Heeft u bouwplannen?

Uw onderhouds- en restauratiepartner in Noord-Holland

Akerbouw B.V. Geesterweg 6, 1911 NB Uitgeest
T: 0251-315817 info@akerbouw.nl www.akerbouw.nl

 KWANTES
makelaardij
de sleutel tot bezit

Team Kwantes wenst een ieder een warm en gezellig thuis, waardevolle feestdagen en al het goeds voor het nieuwe jaar

Middenweg 9 - Andijk - 0228 592244

Van Lierop houdt uw monument leefbaar...

- > HOUTINSECTENBESTRIJDING
- > ZWAMBESTRIJDING
- > HOUTHERSTEL MET EPOXYTECHNIEK
- > VOCHTBESTRIJDING
- > ONDERZOEK
- > ONDERHOUDSABONNEMENTEN

MEER DAN 60 Jaar ERVARING

Van Lierop
Conserveert & Herstelt Hout | Verdrijft Vocht

© 0172 43 35 14
WWW.VANLIEROP.NL

sd — a
sander douma architecten

Noordervaart 75
1841 GB - Stampboezem
072 - 505 98 47
post@sd-a.nl
www.sd-a.nl

BOEKBESPREKING

VAN VAREN NAAR RIJDEN*DE RUILVERKADELING VAN DE POLDER GEESTMERAMBACHT*

Ooit werd de polder Geestmerambacht 'het Rijk der Duizend Eilanden' genoemd. Die ontelbare stukjes grond omgeven door vaarten en sloten zijn verdwenen nadat in 1964 werd besloten een ingrijpende ruilverkaveling door te voeren. Het zou de grootste, per vierkante meter duurste en ingrijpendste landinrichting van West-Friesland worden. Het ging niet alleen om het ruilen van gronden; er vond een complete herinrichting plaats.

De schuiten die het eilandenrijk doorkruisten werden vervangen door tractoren. De vaarpolders werden rijpolders. Het landschap ging volledig op de schop en bracht voor het gebied een andere toekomst. Voor boeren en inwoners ging die metamorfose niet zonder slag of stoot. Hoe zou het dagelijkse bestaan in een kale polder zijn, ver van het vertrouwde sociale leven in de dorpen? Welke problemen moesten zij het hoofd bieden? Werd deze grootschalig uitgevoerde verandering voor iedereen wel de gebulldozerde weg naar een land van melk en kolen?

In het boek vertellen mensen, mannen en vrouwen die de transitie hebben meegemaakt, hoe het wonen en werken in dat eilandenrijk was en wat de ruilverkaveling voor de leefbaarheid

in hun dorpen betekende. Ook beleidsmakers, ondernemers, uitvoerders en wethouders komen uitgebreid aan het woord.

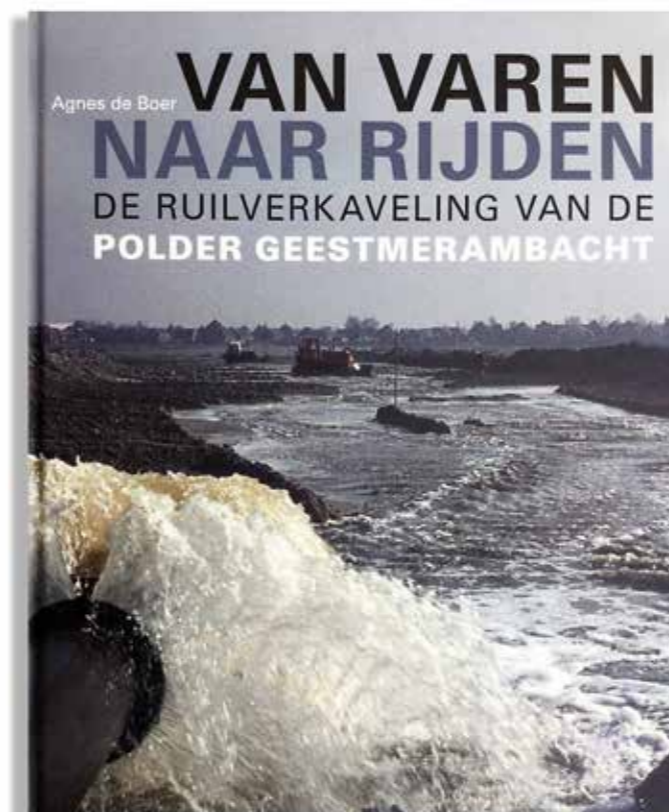
Hoe zijn al die duizenden eilandjes en sloten ontstaan? Lang voor Christus stond een groot deel van Noord-Holland onder invloed van de Noordzee en de getijden. Daarna legden wind en stromingen strandwallen voor de kust. De strandwallen werden duinen die het achterliggende gebied afschermden. Dat gebied werd opgevuld met zand en klei. Rond de achttiende eeuw na Christus lag tussen de duinenrij bij Schoorl, Bergen en Hargen een overgangsgebied van geestgronden, daar leefden de zogenoemde Geestmannen. Daar vandaan trokken deze pioniers het veengebied daarachter, het latere Geestmerambacht, in.

En nu in 2021, zo'n 60 jaar na de eerste landinrichting, staat er opnieuw een ingrijpende herinrichting te wachten. Nu als gevolg van klimaatverandering, milieuvervuiling, watergebrek, woningtekort, energietransitie en het verlies aan biodiversiteit. Dat stelt ons voor andere vraagstukken dan in 1964.

Van varen naar rijden. De ruilverkaveling van de Polder Geestmerambacht is een boeiend boek vol verhalen en rijk geïllustreerd met foto's, kaarten en tekeningen, opgetekend en samengesteld door Agnes de Boer.

Agnes de Boer studeerde sociale geografie aan de Universiteit van Amsterdam en bestuurskunde aan de Vrije Universiteit. Zij is schrijver van persoonlijke verhalen behorend tot het cultuurhistorisch erfgoed. Ze brengt met verhalen het verleden en de identiteit van gebieden, objecten en mensen in beeld om door te geven en bewaren.

Het boek is uitgegeven door Stichting Uitgeverij Noord-Holland, in samenwerking met Stichting Verhalen Verbinden. Hardcover, 216 pagina's, full colour, prijs € 24,95, bestellen@uitgeverij-noord-holland.nl.

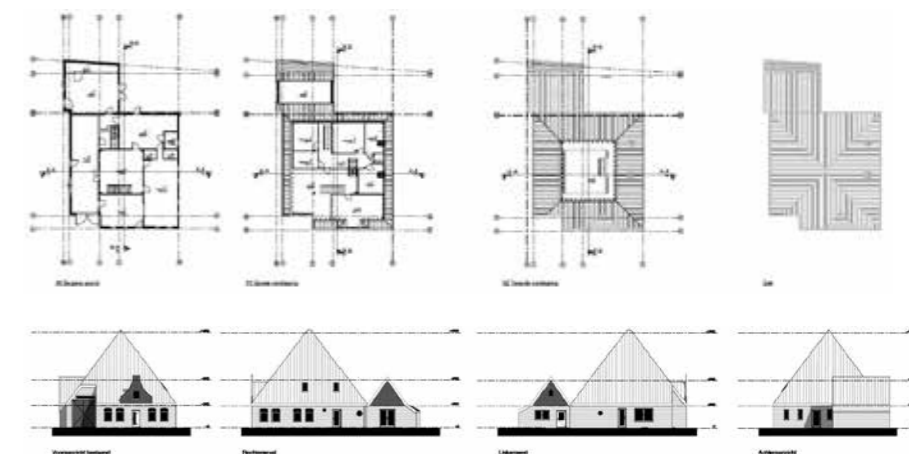

FOTO'S: AAD HOEKAMP

50 STOLPENMEESTERS IN OPLEIDING

Afgelopen najaar ging de tweede editie van het project Stolpenmeesters van start. Een kleine vijftig hbo-studenten Bouwkunde en Werktuigbouwkunde besteden een deel van hun derde jaar aan de verduurzaming van vijf bestaande stolpen. Nul op de meter is het doel, en over begroting en dekking hoeven de studenten niet na te denken. Wel moeten ze specifieke woonwensen van de eigenaren meenemen. Het project is een samenwerking van de Boerderijstichting en Hogeschool Inholland. Tijdens een spannende bijeenkomst op 6 november in Alkmaar legden de tien projectgroepen hun eerste versies voor aan de eigenaren. Een tussenstand dus.

De eerste editie was een succes, ondanks het feit dat studenten en stolpeigenaren het door corona vrijwel volledig zonder persoonlijk contact moesten stellen. Dit studiejaar is dat vooralsnog anders: studenten en stolpeigenaren hebben elkaar kunnen ontmoeten. De studententeams worden begeleid door de Inholland-docenten Niels Sijpheer, Petra Diesfeldt en Nico van der Schaaf.

De middag vond plaats in Gebouw C van Inholland Alkmaar aan de Bergerweg, en begon met een lunch, aangeboden door de Boerderijstichting. Bij binnenkomst was het in de overakoestische open ontvangstruimte een drukte en een herrie van belang, met zo'n zestig aanwezigen. De eigenlijke bijeenkomst vond plaats in een collegezaal en werd geopend door Peter van Zutphen, voorzitter van de Boerderijstichting. Daarna kregen de projectgroepen de gelegenheid om kort hun bevindingen te presenteren. Na een korte theepauze gingen de vijf stolpeigenaren met 'hun' twee projectgroepen in conclaaf, waarna een afsluiting in de grote groep volgde.

Kennis kennis kennis

Peter van Zutphen legde in zijn inleiding de nadruk op de maatschappelijke betekenis van cultureel erfgoed, en dat behoud en verduurzaming alleen kunnen lukken met 'kennis, kennis, kennis!' Namens de Boerderijstichting sprak hij de hoop uit dat alles wat de studenten en de stolpeigenaren uit dit project halen, beschikbaar kan komen voor anderen.

Presentaties van de studenten

De week tevoren hadden de studenten hun voorlopige ontwerpen (VO's) gepresenteerd aan de docenten, dus ze kwamen enigszins beslagen ten ijs. Er waren tien teams, vijf van de vestiging Alkmaar en vijf van de vestiging Haarlem. Elke stolpeigenaar kreeg te maken met een team uit Alkmaar en een team uit Haarlem. Tien presentaties in ruim een half uur - dat ging razendsnel. Eigenlijk waren het zogenoemde pitches. De onbevooroordeelde kijker kon niet anders dan respect opbrengen voor de mengeling van ongepolijstheid en routine van veel sprekers, maar kon ook genieten van een aantal echte retorische talenten.

Tientallen powerpointdia's passeerden de revue. In hoog tempo volgde de ene grote

ingreep na de andere: vloer eruit / vloer erin; muur weg / muur gebouwd; ramen eruit / ramen erin; dak onttakelen / dak weer aankleden; warmtepomp, isolatie, zonnepanelen en ga zo maar door. De stolp als erfgoed, het stoere oeroude karakter van de gebouwen bleef verborgen achter abstracte ontwerptekeningen en impressies. Elke presentatie eindigde met een opvallende digitale verbeelding van de betreffende stolp na alle ingrepen - het zogenaamde 'render'-beeld. Het zag er telkens futuristisch uit, wat toch enigszins vervreemdend werkte. De onbevooroordeelde toeschouwer snakte naar foto's van de feitelijke situatie, om ook de realiteit in beeld te kunnen houden.

De leukste presentaties kwamen van groepen die iets meer tijd en rust namen voor een goed verhaal én enige gedrevenheid toonden. Eén opvallende vondst kwam van een groep die een stolpdak had bezaaid met schuingeplaatste ramen, wat een vrolijke en kunstzinnige indruk maakte. Maar of een stolpeigenaar dit zou doen, en of een gemeente dit zou goedkeuren ...

De praktijk

Na de presentaties kreeg aannemer en stolprestaurateur Hans Iwema de gelegenheid om vanuit de praktijk te reageren op de presentaties. Hij sprak zijn waardering uit voor alles wat de studenten bedacht hadden maar benadrukte ook dat een stolp cultureel erfgoed is. 'Het is niet een piramide-dingetje waar je gaten in kan schieten. De stolp is niet vogelvrij. Je moet bedenken dat, wat je ook verzint, de vergunningverlener het moet goedkeuren. Anders gebeurt er niks. Je moet de gemeente 'verleiden' om je plan te accepteren.' Overtuigingskracht vereist dat een plan optisch goed moet zijn: 'Grote ingrepen moet je beargumenteren vanuit het gebouw zoals het was. Bedenk: het gebint is de ziel en geeft grandeur aan het gebouw. Dat moet je behouden.' Op het punt van duurzaamheid benadrukte hij dat isolatie van een kap en een vloer wel vier keer zo duur is als in een normaal huis, maar hij eindigde met een waardevolle tip: 'Je moet in een stolp van onderaf denken. Als je de begane grond verwarmt, kun je bij een goede isolatie op de verdieping(en) toe met de opstijgende warmte. Je kunt daar dan de temperatuur regelen door je kamerdeur open te zetten of te luchten.'

Docent Niels Sijpheer voegde hieraan toe dat budgettering en vergunningen niet onder het project vallen. De opdracht aan de studenten is beperkt: zij moeten komen tot een duurzame stolp ('energieneutraal') én ze moeten daarbij woonwensen van de bewoners meenemen.

Gesprek tussen studenten en stolpeigenaren

Na de thee volgden vijf groepsgesprekken waarin de twee studententeams van elke stolp spraken met de stolpeigenaren. De gesprekken gingen meteen de diepte in. Aan de tafel waarvan uw scribent aanschouf, bleek dat beide groepen tot in detail heel goed wisten wat ze deden in hun ontwerpen. De moeilijkheden bij een stolp zijn evident: 'Zo'n grote vierkante ruimte is gewoon moeilijk' - 'Nou ja, maar ook erg leuk!' En hoe vierkant ook, een stolp is niet symmetrisch: 'Ja, dat is lastig maar ook wel weer interessant.' En moet het vierkant nou wel of niet zichtbaar blijven?

Eén onderwerp van gesprek zorgde voor vrolijkheid aan tafel, namelijk het feit dat een van de stolpbewoners een klein kind is. 'Eén ding is zeker,' zei de moeder, 'in allebei de plannen komt onze zoon er heel goed vanaf!'

Een opvallend verschil in benadering openbaarde zich. De ene groep had zijn uiterste best gedaan om heel precies de wensen van de eigenaren mee te nemen in hun ontwerp, met een aantal mooie vondsten als resultaat. 'Maar over de eerste verdieping zijn we nog niet tevreden, we horen graag wat jullie ervan vinden.' In de andere groep zat één student met voorkennis, namelijk over de stolp van zijn opa en oma. Deze studenten waren met iets meer afstand maar ook met grote inventiviteit tot hun ontwerp gekomen. Opvallend onderdeel daarin was een hal die met veel openheid het middelpunt van de stolp was geworden. Zo ging het vanuit de abstracte bouwtekeningen en digitale impressies op slag toch weer even over het monumentale van een stolp.

Eigenaren positief

Bij de afsluiting in de grote groep bleken de eigenaren positief over de samenwerking en de voorlopige ontwerpen. De ideeën werden verrassend en indrukwekkend genoemd en ze helpen bij het nadenken over prioriteiten. 'Beide teams hebben hun eigen unieke inbreng waar we wat mee kunnen.' Waardering was er voor 'leuke frisse ideeën waar wij in twintig jaar niet aan gedacht hebben.' Een ander was blij met het besef dat eigenlijk voor alle technische problemen ook oplossingen blijken te bestaan.

De studenten gaan het project afronden met hun definitieve ontwerp, waarvan zoals gezegd budgettering geen onderdeel is. Belangrijk voor hun eindbeoordeling zal zijn of de metingen en toetsen uitwijzen of de stolp in hun ontwerp inderdaad energieneutraal is.

NvdW

ER VALT IETS TE KIEZEN BIJ VERDUURZAMING

Uit ervaringen in de Stolpencommunity Vierkantdelers én uit het eerste project met Hogeschool Inholland kwam een aantal vuistregels:

- Isoleren moet, maar goede ventilatie ook; dan voorkom je aantasting van de oude houten constructies door vocht.
- Duurzaam verwarmen gaat het beste met lagetemperatuurverwarming. Dat kan haalbaar worden door een 'doos in doos'-opdeling: geïsoleerde en goed geventileerde ruimtes maken in de stolp.
- Denk bij verwarming van onderaf: bij verwarming van de begane grond, kun je op de verdieping(en) vaak toe met de opstijgende warmte. Hans Iwema: 'Je regelt de temperatuur door je kamerdeur open te zetten of te luchten.'

Er zijn grofweg twee denkrichtingen.

Mogelijkheid 1: laat het gebouw het gebouw, en zorg dat je veel energie opwekt met installaties en zonnepanelen.

Mogelijkheid 2: werk aan 'nul op de meter': pak eerst de schil, het gebouw, aan. Dan gaat de energievraag omlaag door bouwkundige verduurzaming, vooral met het oog op isolatie en vocht. Vervolgens voorzie je met bijvoorbeeld zonnepanelen en bodemwarmte zoveel mogelijk in de resterende energievraag.'

WILT U OOK ONZE DIGITALE NIEUWSBRIEF ONTVANGEN?

Mailt u ons dan uw e-mailadres.

Door de lange voorbereidingstijd is dit Vriendenmagazine niet altijd geschikt om u tijdig op de hoogte te brengen van activiteiten of berichten; in die gevallen is het prettig wanneer wij u per e-mail kunnen bereiken. Een mailtje naar ons secretariaat info@boerderijstichting.nl is voldoende om u op te nemen in ons adressenbestand.

Aandacht voor ambacht

PRONK BOUW
BOUWEN RESTAUREREN LEIDEN

Machinestraat 2, 1749 DT Warmenhuizen
(0226) 391374 • info@pronkbouw.nl
in f @ www.pronkbouw.nl

Boeken over het erfgoed van Noord-Holland

Stichting Uitgeverij Noord-Holland
www.uitgeverijnoordholland.nl
bestellen@uitgeverijnoordholland.nl

FOTOGRAFIE TOM KISJES

Comfort
in 4
seizoenen

Hoe het ook moet gaan worden, het begint met een bodemgebonden energiesysteem!

www.warmtebelang.nl

onderlinge
DE VEENHOOP

Speciaal voor de brandverzekering van rietgedekte panden.
Goede voorwaarden met lage premies.

Voorbeeld: brand-/stormverzekering woonboerderij steen/riet vanaf 1,60 ‰ en woning steen/schroefriet vanaf 0,80 ‰.

Hoornseweg 2, 1687 ND WOGNUM, telefoon 0229 57 22 57
www.ovmdeveenhoop.nl, info@ovmdeveenhoop.nl

NIEUWE KLEUR IN KOLHORN

Kolhorn is een voormalig dorp aan de Zuiderzee. De inpoldering van de Wieringermeer in 1930 maakte nog geen 100 jaar geleden definitief een einde aan bijvoorbeeld de seizoenvisserij op ansjovis. 'Wij zijn het zilver van de Zuiderzee geweest', dichtte Tom van Deel in zijn 'Ballade van de ansjovis' en '... toen heeft een domme dijk ons daarvan afgesloten ... en [wij] zullen nooit in scholen meer komen op die plek'. Kolhorn is nog steeds volop herkenbaar als een Zuiderzeedorp, zoals het daar ligt met huizen dicht opeen in de luwte van de hoge Westfriese Omringdijk aan smalle straten die er streken heten. Ondanks het voornamelijk varend verleden staan er toch enkele stolpboerderijen in het oude dorp. Opmerkelijk genoeg steeds van een verschillend type bovendien. Zo staat er een onvolledig model, een goed verborgen langhuisstolp en twee stolpen van het normaaltype. Een derde stolp is een verkleinde variant van het normaaltype met een korte staart.

Zwart, donkergroen en wit

Het kleurgebruik in Kolhorn bestaat voornamelijk uit zwart, zoals de drie geteerde turfschuren bovenop de dijk duidelijk laten zien, met verder een hoofdrol voor donkergroen aan met name houten topgevels en veel witte nuances aan waterborden en windveren. Allemaal standaard voorgeschreven bij de in de jaren 80 van de vorige eeuw ingezette restauratieslag die zorg droeg voor het behoud van het unieke karakter van het Zuiderzeedorp aan de dijk. Maar zoals het gaat als er meer financiële armslag ontstaat, komt er geld om ook in het gebouwde eigendom te steken. Zoals in de tweede helft van de 18de eeuw, toen veel geld is gestoken in het verfraaien van stolpboerderijen met lofwerk, sierhekken, topgevels, ronde schoorstenen en nieuwgebouwde stolpen met statuur aan toe. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de stolpen Landbouw en Zeevisscherij en Pieters Hoeve aan de Barsingerweg in de Wieringerwaard.

Meer groen

Toen Gerard en Ellen de Bruijn in 2017 de hierboven als laatste genoemde, kleine stolp met staart kochten, besloten ze eigenlijk meteen dat ook de kleurstelling van hun stolp zou gaan veranderen. Dit stond voor hen al vanaf het begin vast. Eerst moest er echter verbouwd, opgeknapt en verduurzaamd worden. Ondertussen zocht Gerard, die een schildersbedrijf runt, bij het verbouwingswerk naar het gebruik van mogelijk oudere toegepaste kleuren. Bij het vervangen van de dakgoten vond hij aan de kraallijsten het bewijs: een lichtere kleur groen. Deze vondst is de basis geworden van het uiteindelijke resultaat, dat deze zomer is gerealiseerd. De stolp, een rijksmonument, kreeg een nieuwe basiskleur in standgroen. Een middengroene kleur met een zweem van bruin, aldus Gerard, die hij voor het lofwerk combineerde met een lichte, fris olijfgroene tint: kopergroen. Beide kleuren vanuit het palet van het merk Boonstoppel. De voordeur bleef donkergroen, maar de gietijzeren deurroosters geven nieuw gerestaureerd en geschilderd de stolp een bijna stads cachet. De ornamenten van een vrouws- (links) en een manspersoon aan de rechterkant nodigen uit beiden eens extra goed te bekijken. Zeer vakkundig en ambachtelijk gedaan. Kolhorn is nu een stolpboerderij in een nieuwe kleurstelling rijker, een resultaat waarop de trotse eigenaars veel positieve reacties krijgen. Ook in de huidige tijd geldt dat voorspoed aan een stolp passend getoond mag worden en dat de buitenwereld dit mag (moet) zien. De nieuwe kleur in Kolhorn is met zorg uitgekozen en toegepast en laat zien hoe goed boerensjiek kan uitwerken.

WM

FOTOS: J. DE VRIES

In de Binnenkijker kijken we binnen in de interieurs van stolpen. Deze verschillen nog meer van elkaar dan de buitenkanten. De zoektocht naar en het toepassen van nieuwe functies gaan provinciebreed voort. Nieuw gebruik is immers de aanzet tot behoud. Als nieuwe functies gebaseerd zijn op de indeling naar oorspronkelijk gebruik is dit een belangrijke basis voor succes. Een nieuwe galerie lijkt in Opperdoes bijna een bestaand onderdeel van een stoere stolp. Het is bijna een rolmodel.

Na enkele louter grijze dagen is boven Opperdoes bij Medemblik in West-Friesland de lucht opengebroken en trakteert de herfst op lichte en zonovergoten wolkenpartijen. Lichtblauw is de novemberlucht vandaag en op de landerijen zijn overal oogstwerkzaamheden aan de gang. De witte en de boerenkool moeten van het land en naar binnen, tractoren met volgeladen of lege aanhangers zijn regelmatige tegenliggers. De twee kerktorens van Medemblik zijn langs de Westfriese Omringdijk geruime tijd belangrijke oriëntatiepunten, maar eenmaal rechtsaf doemt het kleine dorp op waar halverwege de modderige Nieuweweg een stoere stolpboerderij opdoemt. Galerie De Pieper staat op een hek en een grote paal te lezen. Ik ben er.

Opknapstolp

De koffie staat geurend klaar achter de reeds openstaande, lichtgroene voordeur. Wendy Limburg en Ruud van Velse, respectievelijk uit Purmerend en Wijdenes, heten me welkom in een stolpboerderij die zij samen meest eigenhandig hebben opgeknappt en verduurzaamd. Met het doel om een galerie te beginnen en die is sinds juli vorig jaar operationeel. Wendy houdt van ruimte en Ruud leerde al jong de stolp waarderen tijdens zijn vele fietstochten van huis naar Hoorn, toen hij in de laatstgenoemde plaats op school ging. Hiervoor hebben Limburg en Van Velse in Grootebroek gewoond. Van daaruit begonnen zij een zoektocht in heel Nederland naar een gebouw met potentie dat geschikt zou zijn voor hun doel, waaronder een galerie. Na een zoektocht van twee jaar kwamen zij na 52 panden opnieuw bij de stolp aan de Nieuweweg in Opperdoes terecht en deze keer was het raak en werden zij eigenaar van een voor hun doel geschikte stolpboerderij. Het was er ruim en overzichtelijk, aldus Wendy. Ruud knikt bevestigend, terwijl hij nog een keer de zelfgebakken koekjes laat rondgaan.

Vaarboerderij

De stolp is herbouwd in 1934 na een fatale brand. De toen nieuw gebouwde stolp was onderdeel van een varende boerenbedrijf, reden waarom de darsdeuren in de zijgevel zijn gesitueerd, dus met de opening voor het binnenhalen van het hooi rechtstreeks in de richting van de vaarsloot naast de stolp. In deze gevel zat eveneens een topgevel die - opengezet - ook diende om het hooi hoog in het vierkant te kunnen hijsen. De brand was tevens de doorslaggevende reden riet op het dak of onder de pannen te verbieden, hierdoor is de stolp rondom met dakpannen gedekt en van binnen onder alle vier dakvlakken met hout betimmerd. Een bijzondere situatie, zowel naar de functie van de voormalige vaarboerderij als voor de nieuwe eigenaren een extra aantrekkelijke bijkomstigheid. Het naar boven kijken in het vierkant met stijlen, dekbalken en zwingen is hierdoor om meer dan één reden een feest. Hier eentje van veel en rustgevend hout. Een passend decor voor de nieuwe activiteiten van de nieuwe eigenaren.

Hergebruik en duurzaam

Wendy en Ruud maakten met een beperkt budget hun droom meer dan waar. Naast een perfect uitgevoerde verbouwing met gebruikmaking van de bestaande indeling en afkomende materialen is vanaf december 2016 gestaag en intensief gewerkt. Samen gewerkt met het dagelijkse bouwoverleg met koffie als succesfactor. Tijdens dit soort bouwbesprekingen werd steeds besproken hoe een probleem of een te verbouwen onderdeel aan te pakken. Het woongedeelte bleef op de oorspronkelijke plek, de galerie kwam gedeeltelijk in het vierkant en op de dars, terwijl de technische ruimten aan de stalkant zijn gerealiseerd. Planken zijn hergebruikt, bestaande houten wanden, oude deuren en kleuren zijn organisch meegenomen in de nieuwe indeling van de stolp. De aanhuiving, ooit gebouwd voor het stallen van meer vee, is nu een comfortabele tuinkamer met uitzicht op de grote tuin. Ruud meldt (bijna en passant) dat de stolp op alle onderdelen is geïsoleerd: van vloer tot wanden en van plafonds tot het gehele dak. Dit gaf hen de kans mee te doen met een gemeentelijke energiesubsidieregeling, zodat de stolp nu geheel van het gas af is en wordt verwarmd met een warmtepomp en lagetemperatuurradiatoren in combinatie met zonnepanelen. Deze leveren 9000 kWh en zijn uitstekend geschikt om de energie voor de oven van keramiste Wendy te leveren. Bijstoken doen ze in de winter met een pelletkachel. Ruud beklemtoont dat het grote en specialistische werk, zoals het isoleren van het dak waar 6000 nieuwe rode dakpannen op zijn gekomen en de houtinsectenbestrijding door derden is gedaan. Het resultaat is een buitengewoon overzichtelijk en logisch ingerichte stolpboerderij, waarin de nieuwe functie past als een jas.

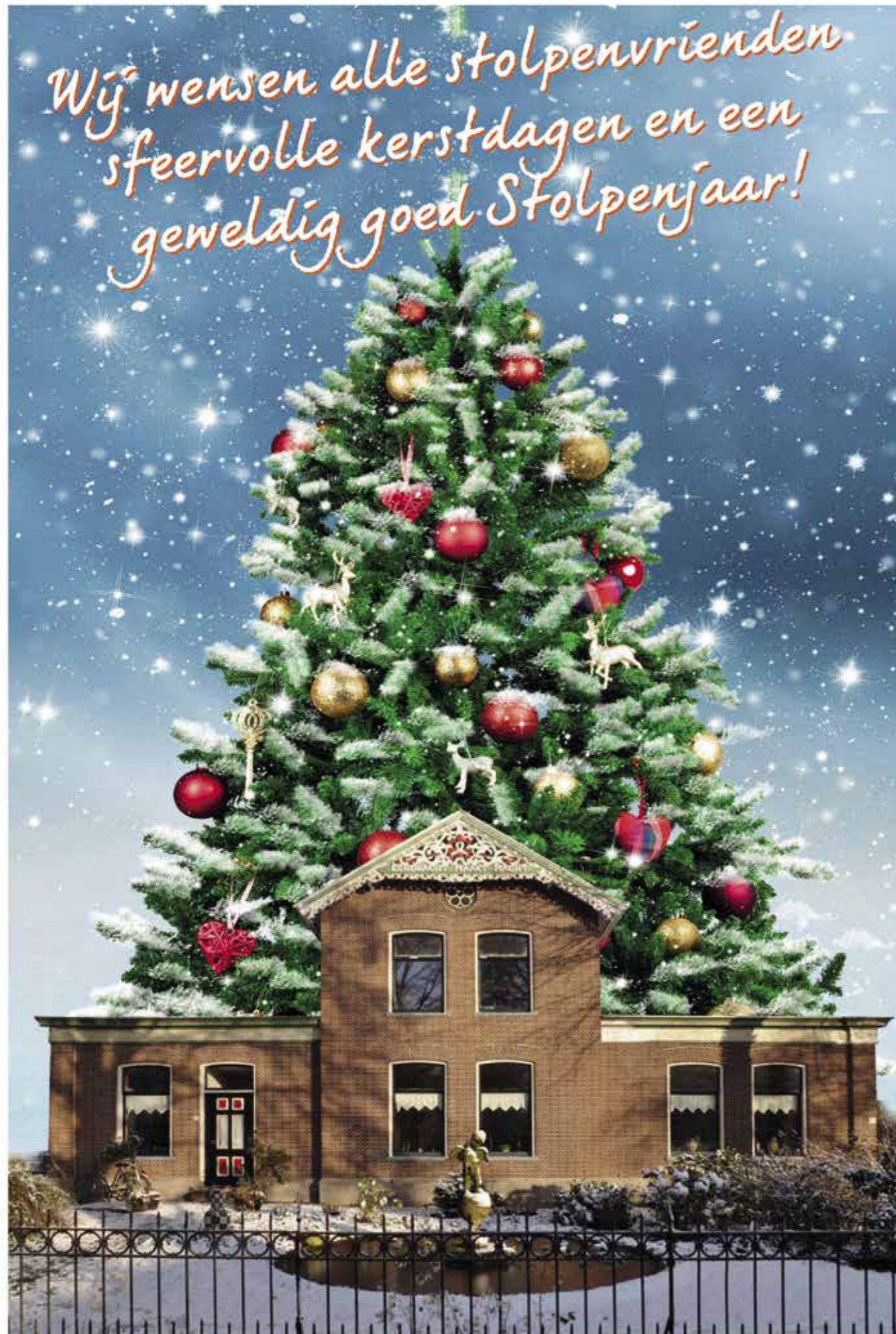
Galerie De Pieper

Hoewel de galerie de belangrijkste reden was om deze stolp te kopen en naar hun wensen en ideeën te verbouwen en in te

richten, is zij niet de economische drager. Was ook nooit de bedoeling, vertellen Limburg en Van Velse. Zij streven naar lage kosten, terwijl Wendy een baan heeft en zelfstandig beeldend kunstenaar is. Haar werk, zo zegt ze zelf, is druk. Haar kleurgebruik in de vele bloemmotieven en tulpvazen is uniek en daardoor gewaardeerd, maar ze maakt net zo makkelijk kleine Mariabeeldjes die ze op een oud plankje uit de stolp monteert. Galerie De Pieper, zo genoemd naar de beroemde Opperdoezer ronde (de aardappel) en de graspieper (het vogeltje) heeft sinds juli vorig jaar al vijf exposities achter de rug. Een klein succes in een lastige opstarttijd. Iedereen is welkom in De Pieper op donderdag, vrijdag en zaterdag. Bekijk voor exposities ook de website www.galeriedepieper.nl en kijk als u binnen bent dan vooral omhoog. Imposant en 100% des stolps. Plannen zijn er nog voor een theetuin in de fraai gelegen en natuurlijk aangelegde tuin met veel gras, bloemperken, 170 bomen, creatieve tuinwalletjes van de afgekomen oude dakpannen en uitzicht en rust. Van mij mag deze Pieper nog lang blijven zingen.

WM ■

VAN BOERENBEDRIJF TOT DORPSSUPER

120 JAAR WINKELN IN GROOTSCHERMER

Gewezen boerin Teetje Krebs voor haar winkeltje, circa 1925.

Ruim een eeuw geleden startte een weduwe in Grootshermer een winkeltje in haar boerderij. Daarmee was de kiem gelegd van een onderneming die uiteindelijk vier generaties omvatte en uitgroeide tot supermarkt. Helaas sloot die eind november 2021 voorgoed de deuren. Voor ons tijd om terug te kijken op de moeilijke start van een bijzonder bedrijf.

Huibert en Teetje Krebs

Op 26 juli 1883 was het feest in Grootshermer. Op deze dag gaven veehouder Huibert Krebs en de in Graft geboortige Teetje Krebs elkaar het jawoord. Huibert telde 28 jaren, Teetje 23 en zij waren neef en nicht. Helaas overleed Huibert op 15 mei 1901. Teetje bleef achter met vijf kinderen. Bovendien was zij twee maanden in verwachting. Op 19 december 1901 kwam namelijk nog een dochttertje ter wereld, dat ter nagedachtenis van Huibert de naam Huiberta kreeg.

Boerin achter de toonbank

Voor Teetje was goede raad duur na de dood van haar man. Er moest brood op de plank komen. Hoe pakte zij dat aan? Het antwoord komen we te weten uit een op 12 maart 1903 in verband met de erfenis van de kinderen opgemaakte boedel-inventaris. Hierin wordt als eerste een 'huis met annex hooiberg schuur en erf' genoemd, waarmee de Rijper notaris Nieuwland zeker een in Grootshermer nog voorkomende langhuisboerderij bedoelde. Verder waren er enkele perceeltjes weiland. In de stal stonden zes koeien en twee hokkelingen oftewel eenjarige kalveren en in de hooiberg was een

partij hooi ter waarde van 100 gulden opgetast. Tot zover niets bijzonders, maar dat Teetje ondertussen actie had ondernomen om haar inkomen op peil te houden, blijkt uit de volgende vermelding in de inventaris:

'twee stoelen, toonbank, balans, gewigten, twee vaten, elf bussen, gortlade, vijf dozen, zes maten, tregter, lampje, vloerbezem, vijf scheppers [schepjes], twee vaten, bezem, twee manden, eenige kruidenierswaren en grutterswaren.'

Zij was dus een kruidenierswinkeltje begonnen. In een andere, later dat jaar opgemaakte akte wordt dan ook als beroep van Teetje Krebs 'veehoudster en winkelierster' vermeld.

Vier generaties

Eind 1904 deed Teetje de kaaspers en al het andere boerengereedschap, het vee en het hooi van de hand. Zij vertrouwde dus voortaan helemaal op het kruidenierswinkeltje. Tevens kon je bij haar kaartjes kopen voor de stoomtram naar Alkmaar en Purmerend. In 1916 toonde zij zich een gehaaide zakenvrouw toen zij een huisje in het dorp verkocht aan Jan Wiedijk. Die moest een anticoncurrentiebeding accepteren. Hij mocht tijdens Teetjes leven ter plekke nooit een kruidenierswinkel of handel in kruidenierswaren starten. Naderhand gingen haar zoon, kleinzoon, achterkleindochter en achterachterkleinzoon in het vak. Zij pasten zich steeds aan bij de veranderende tijden en dat resulteerde in de huidige piekfijne Dagwinkel in Grootshermer. De laatsten in de rij, Pieter de Reus en zijn echtgenote Adienne Klaver, moesten helaas op zaterdag 27 november tot hun grote spijt buigen voor het grootwinkelbedrijf en de deuren sluiten. Heel Grootshermer treurt mee.

Diederik Aten ■

> De oudste zoon van Teetje, Jacob Pieters Krebs, was eerst boer op 'Ora et Labora', maar begon in 1923 op zijn beurt ook een kruidenierszaakje in Grootshermer. Advertentie uit het Rijper Nieuws- en Advertentieblad, 12 september 1925.

Deze reactie begint eerst met nagekomen reacties op Kiek 56 en 57, afkomstig van Bart Slooten uit Koedijk. Bart herkent de stolp (Kiek 56) van een gepubliceerde foto (net als eerder Hans Raap, maar in een andere uitgave) en wel die in 'De Speelwagen', jaargang 3 (1948), nummer 9. Daar prijkt de foto tegenover blz. 262 bij een artikel over de ontwikkeling van het zuivelbedrijf in het Noorderkwartier in de eerste helft van de 20e eeuw van auteur P.Jz. Eriks. Het bijschrift meldt: 'Het werd anders. Waar het blinkend boerengoed moest wijken voor de blinkende melkbussen van de coöperatieve zuivelindustrie. De boerenhoeve 'Het is niet anders' aan de Mijzerweg in de Beemster.' De stolp van Kiek 57 plaatst Bart eveneens en correct aan de Middenweg in de Beemster met de familie Tuijp als eigenaar. De nieuwgebouwde stal kreeg de toepasselijke naam 'De Fenix' en de aanvankelijk na de brand geplaatste bungalow is door een nieuwbouwstolp vervangen. De bomen met de witgekalkte stammen (tegen insecten en vraat van vee) overleefden de brand. Ten slotte doet Bart alle lezers de boerderijgroeten. Waarvan akte.

De eerste reactie op Kiek 58 komt opnieuw van Theo Witteman uit de Schermer. Hij trekt zijn eerste conclusie echter in, omdat bij controle de raam- en roedeverdeling bij drie kleinere stolpen in de Beemster niet klopte. De tweede reactie komt van Hans Raap uit Callantsoog die het stolpje plaatst in de Anna Paulownapolder en wel aan de Wijdenes Spaansweg. 'Daar woonde de familie Cornelissen. De foto vond ik in het boek over 150 jaar Anna Paulownapolder van auteur J.T. Bremer. De foto dateert van ongeveer 1920. Mijn wortels liggen in genoemde polder en zodoende heb ik in de loop van de jaren hierover veel informatie verzameld. En passant meldt Hans nog dat naast de stolp Akenbuurt 12 geen hooiklampen, maar graanschelven staan (Vrienden van de stolp 106, blz. 15). Twee

rake opmerkingen, want René Jongejan geeft namelijk uitgebreid uitsluitsel over de kleine stolp van Kiek 58. 'De stolp staat aan de Wijdenes Spaansweg 65 in de Anna Paulownapolder, een weg die tot 1930 overigens de Verlengde Meerweg heette. In 1891 komt een kavel van 5 ha met de naam 'Schapenweid' in handen van Jan Cornelissen sr., vanaf 1903 'in vereniging' met zijn vrouw Antje Kooij. In 1912 is er sprake van 'stichting' en dit slaat naar alle waarschijnlijkheid op de bouw van deze kleine stolp. In 1915 wordt de kavel in twee gelijke delen gesplitst, waarvan een deel in 1926 door Jan sr. wordt verkocht zijn broer Willem. Deze Willem bouwt op zijn helft eveneens een kleine stolp en dat is nu mijn woning aan de Wijdenes Spaansweg 63. Ik ben dus de buurman', zegt René niet zonder trots. Op de foto Jan Cornelissen jr. (r) en zijn vrouw Neeltje Kuiper (l) met hun zoontje Jan Willem (geboren 16-2-1914) op de arm voor de oostelijke zijgevel (en niet zoals eerder door mij geschreven de voorgevel). Hun op 28-8-1915 geboren dochter Antje Neeltje (Annie) trouwt in 1934 met Lambertus Baartman en zij betrekken in dat jaar deze tuindersstolp op de zandgronden in de Anna Paulownapolder en krijgen daar vijf kinderen: vier zonen en een dochter. Bertus en Annie blijven in de stolp wonen tot hun overlijden, respectievelijk in 1988 en 1997. Hun ongetrouwde zoon Willem blijft tot zijn dood in 2005 de stolp bewonen. De stolpboerderij is dus al langere tijd aangepast tot woonstolp en heet niet onterecht 'Ruim Zicht'. De stolp van Kiek 58 staat er dus nog en is nu eigendom van de familie Fühler. Met grote dank aan René Jongejan die niet nalaat te melden dat zijn 'stolp' aan de Wijdenes Spaansweg 63 helaas niet meer als zodanig herkenbaar is, maar niettemin is René 'gewoon' Vriend. Ook hiervan akte.

KIEK 59

U heeft het al gezien: deze kiek is feitelijk geen foto, maar een schilderij. Zo ziet de lezer maar weer eens op welke verschillende manieren stolpraadsels tot ons komen. Kiek 59 is dus een

afbeelding van een schilderij van de hand van D. Vink met twee fors bemeten stolpboerderijen onder een echte Hollandse polderlucht, gezien over grasland en achter een vaart en een rietkraag. Een rij nog jonge en vol in het blad staande bomen op het erf van de voorste stolpboerderij beneemt deze bijna uit het zicht. Beide stolpen hebben een korte nok evenwijdig aan de weg, die zeer vermoedelijk evenwijdig aan het water achter de rietkraag voor de twee stolpboerderijen is gelegen. De achterste stolp heeft een lange schoorsteen langs het met grijs gesmoorde pannen gedekte piramidale dak en op de voorste stolp piekt een gemetselde, rechte schoorsteen door het dakvlak. De twee houten pironnen op het dak geven deze stolp extra cachet.

Rustiek poldertafereel

Op het schilderij, de kiek van dit decemberrnummer, heerst alom rust. Geen mens noch dier te zien. De twee ongeveer even grote stolpen zijn beide met grijze dakpannen gedekt, terwijl de muren van de voorste stolp in rode baksteen en die van de achterste in gele baksteen zijn uitgevoerd. Er is nog een opmerkelijk verschil: bij de achterste stolp is de voorgevel duidelijk gericht op de erlangs liggende weg, gelet op de daar aangebrachte deur- en raampartijen en de opvallende witte smetrand.

De voorste stolp daarentegen heeft in de gevel evenwijdig aan de weg juist de stalindeling met een enkel raamkozijn met luiken op de hoek die perfect aansluiten bij de voorgevel van deze stolp, die dus haaks op de wegrichting staat. Achter de bomen duidelijk zichtbaar de overige raamkozijnen en de groene voordeur met bovenlicht. Boven de bomen is zelfs nog net het dak van een topgevel zichtbaar. De kleine makelaar steekt juist boven de boomtoppen uit. Dit kan betekenen dat deze kant van de voorste stolp juist beter zichtbaar was, bijvoorbeeld door het hier onzichtbare verdere verloop van de polderweg die mogelijk aansloot bij andere bebouwing. Eenzelfde uitvoering aan de achterste stolp zou bovendien zinloos zijn, omdat het zicht op boerensjiek juist achter de voorste stolp verborgen zou blijven. We hebben hier dus twee fraai gelegen, mooie stolpboerderijen die bij uitstek uitdrukking geven aan hoe boerensier toegepast dient te worden. Het is om gezien te worden en dient als een soort visitekaartje voor het boerenbedrijf. Maar nu de hamvraag. Staan deze twee stolpen er nog, en zo ja, waar staan ze dan? Of (liever niet) waar stonden ze? Wat is kortom het verhaal bij deze twee stolpen op dit schilderij van D. Vink? Wie het weet meldt zijn bevindingen aan het secretariaat, zie het colofon.

WM

STOLPEN IN DE KUNST

CORRIE EN DIRK VAN ARK

De stolpboerderij is al eeuwenlang een terugkerend onderwerp voor beeldend kunstenaars. Niet verwonderlijk, want de polderpiramide is karakteristiek in elk landschap, in veel dorpen en zelfs in menige stad. De Noord-Hollandse stolp valt op en wordt niet voor niets door kunstenaars verbeeld, door alle tijden en in uiteenlopende stijlen.

Het idee om een stolpmaquette te maken kan razendsnel komen opborrelen, maar er eentje maken naar het voorbeeld van nota bene een verdwenen hoeve is een totaal ander verhaal. Zo verging het Corrie en Dirk van Ark uit Edam, die uiteindelijk met de maquette van de Willem Hoeve een waar kunststukje afleverden. Gelukkig is Dirk niet van enige artistiekeit gespeend en kan hij zowel schilderen als goed boetseren. Dieren, zoals koeien en paarden, zijn dan zijn favoriete onderwerpen. Trouwens, op jonge leeftijd zag ooit beeldhouwer Hildo Krop zijn talent en vroeg zijn vader of het jochie niet op diens atelier kon komen werken. Vader Van Ark was een nuchtere boer en ging niet op het verzoek van Krop in. Niettemin is Dirk blijven boetseren en zoals hij zelf zegt, zien 'zijn' koeien er altijd goed uit. Hij heeft het zogezegd in de vingers. Bovendien zijn Dirk en Corrie beiden van boerenkomst, runden samen een veehouderij in een langhuisstolp met een dubbele kaakberg en later een schapenfokkerij in een stolp te Westwoud. Ze kennen een stolp zogezegd van binnen en van buiten. Beiden hebben hun leven lang in een stolp gewoond en ook nu het actieve boerenleven achter de rug is, wonen Corrie en Dirk in Grosthuizen in een stolp naar een ontwerp van Maarten Koning.

Willem Hoeve 1 : 32

De veelkleurige maquette oogt als een klein feest en is in elkaar gezet via opgedane kennis van verschillende foto's van deze ondertussen gesloopte stolpboerderij. Het schilderij van J.C. Bander van deze stolp van Kout (zie het artikel 'Boerderijen in de stad Edam' in Vrienden van de Stolp 105, blz. 17) is eveneens een belangrijke bron van informatie geweest. Ook deden ze navraag bij dochter Diny Kout die in de Verenigde Staten woont. Vooral de geschatte grondmaat (in dit geval 13 x 13 m) was van groot belang. Corrie en Dirk begonnen in 2019 met het maken van een model van karton om goed grip te kunnen krijgen op de verhoudingen en de vorm van de stolp als maquette. Daarna begon het echte werk in dubbel triplex en zijn de bakstenen en de dakpannen (gekocht op internet) stuk voor stuk aan de gevels en op het dak geplakt. Dit geduldkarwei was voor Corrie. Zo ging het ook met de andere details zoals het kaaspersje, het gereedschap en de touwen aan het bergschot, de drinkbakjes en de koeien op de lange regel. Dirk maakte en Corrie installeerde. Alle miniatuurkoebeesten moesten 'onder het mes' in de zin van aangepast om ze goed passend boven de grup te krijgen. Echt priegelwerk, verzucht Dirk. Zo maakte hij de raampjes van het lepelrekje uit een vaatwasser. Omdat de stolp de functie van een kaasmuseum had, kreeg de maquette reclameborden als kaasdragers en

auto's van bezoekers op het erf. Na ruim drie maanden waren dit de puntjes op de i. De maquette is wellicht geen echte kunst, maar wel kunstnijverheid met een grote K. Maquette Willem Hoeve, mixed media, zou een omschrijving kunnen zijn van dit met veel geduld, vakmanschap en kennis van stolpzaken gemaakte, unieke kunstwerk. Trouwens, als u zich meldt in de kaaswinkel van Henri Willig (Spui 7 en 8 in Edam) krijgt u toegang tot het naastgelegen Kaasmuseum. Juist daar staat deze maquette voor de nieuwsgierigen onder ons en de liefhebbers van Edammer kaas te pronken onder een vitrine. Een druk op de knop geeft vervolgens meer informatie over deze buitengewoon prachtige miniatuurstolp. Gaat dat zien.

WM

Gebouwd in 1854

Er ontstond een korte maar hevige speurtocht in klassieke boeken en oude boerderijbestekken. In het boek van de pas overleden Jaap de Wit over het boerenleven in en rond Schagen staat een uitgebreid verhaal over Hoeve Keinse. Boer en polderbestuurder Jan Abrahamsz Borst kocht van Jan Klaas Bakker in 1854 een stuk grond bij Schagen, omdat zijn jongste zoon, ook Jan geheten, trouwplannen had met ene Antje Hopman. Vader Borst liet er voor het jonge stel een klassieke Noord-Hollandse stolp met geheel rieten dak neerzetten. In de stolp is ruimte voor 16 koeien en voor gras en hooi ligt er 22 hectare weiland rond de boerderij. Het jonge stel trouwde pas in 1859 en kreeg nadien zeven kinderen. Na het overlijden van Jan in 1907 en Antje in 1912 werd alles openbaar verkocht. De stolp stond te boek als een kapitale boerenplaats met boet en erf. Het nu aangetroffen bouw materiaal van onbekende herkomst is naar onze bescheiden mening vanaf het begin onderdeel geweest bij de bouw van deze boerderij.

Geen muizenrap, noch vijzelberg

Hoewel de eerste gedachten uitgingen naar een soort trap en later verschoven naar een mogelijke paal met inkepingen voor de hijsconstructie van een vijzelberg, bleek geen van deze twee oplossingen correct. Uiteindelijk bracht verder speurwerk in oud bronnenmateriaal het juiste antwoord op deze ondertussen prangende vraag. In het boek 'Houten huizen, een unieke bouwwijze in Noord-Holland' door H. Janse (architect van de toenmalige Rijksdienst voor Monumentenzorg) met medewerking van S. de Jong (bouwkundige bij dezelfde dienst) staan op blz. 31 lijntekeningen van de constructie van onder andere een getrapte weeg. De verticale stijlen waarop de overnaads geplaatste planken worden bevestigd, zijn aan de buitenkant steeds onder een kleine hoek ingekeept. Soms zodanig dat de plank in de breedte geheel aansluit op de stijl en soms is er sprake van een gedeeltelijke aansluiting, zoals hier het geval. Het geheel geeft, zoals de tekening en de foto's duidelijk laten zien, de indruk van een smalle trap. De schuine stand door het hergebruik van deze wandstijlen als zwingen vertroebelt deze indruk enigszins. Waar deze zwingen als wandstijlen eerder hebben dienstgedaan, is onbekend. Wel is er een mysterie in hout op vasthoudende wijze opgelost. Onbetwist een zwingend resultaat.

WM

HOUTMYSTERIE HOEVE KEINSE OPGELOST

Secundair bouw materiaal roept louter vraagtekens op

Zelfs gerenommeerde boerderijonderzoekers staan onverwacht nog wel eens voor een raadsel en dan hoeft goede raad beslist niet duur te zijn. In dit geval stuitte men bij opmeetwerkzaamheden in Hoeve Keinse, een karakteristieke 19e eeuwse stolp met grote, aangebouwde stal in de gemeente Schagen, op een bijzonder raadselachtig bouwelement. Een paar lange zwingen in het vierkant waren, hoewel geheel op

traditionele wijze in hout toegepast en aangebracht, van een buitengewoon opmerkelijke uitvoering. Overduidelijk een geval van hergebruikt bouw materiaal. Dit was meteen helder, maar aan welk soort van eerder gebruik zou in dit geval gedacht moeten worden? 'Het lijken wel muizenrapen', opperde de een, terwijl een ander het hield op gebruikssporen van vijzelbergen. Al deze vraagtekens brachten de onderzoekers er toe dit mysterie in hout voor te leggen aan de bouw- en houtkennisbank van de Boerderijstichting.

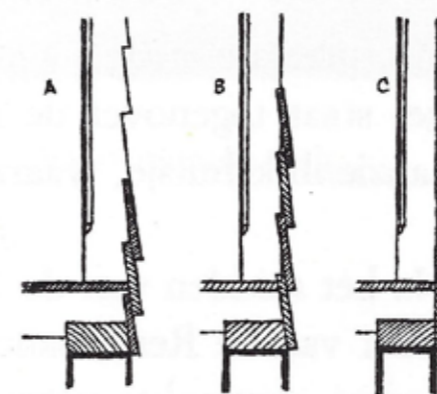

fig. 17. Houten buitenbekledingen.
A en B: getrapte weeg, C: rabat.

STOLPEN IN HET NIEUWS

UIT HET NOORDHOLLANDS DAGBLAD, VERZAMELD DOOR ED DEKKER, JOURNALIST.

Een stolp 'op' **De Stolpen**. Een goeie combinatie, zeker voor Marijke Wolthuis-Kort. Hier groeide zij op, in een boerderij aan de weg naar het duin. Met haar trouwen verhuisde Marijke naar Julianadorp. Nu is zij daar honderd jaar geworden. In haar aanleunwoning doet zij veel nog zelf. Strijken niet, de bout is te zwaar. Vaak denkt de eeuweling terug aan de tijd 'op' De Stolpen. „We gingen in Schagen naar school, met de bus.” En de stolp werd - bijzonder voor die tijd - in vieren bewoond.

Rick Brouwer (38) is een van de twee laatste melkveehouders in **Oostzaan**. Hij boert met zijn vader in een maatschap. Vader en moeder bewonen het voorhuis van de stolp, Rick woont met zijn gezin in de vroegere hooiberg en koestal. In 2015 hebben zij de stolp zo verbouwd. De koeien verhuisden naar een vastzetstal. Met twintig melkkoeien en negentig schapen is het bedrijf te klein om volledig van te leven. Daarom werkt Rick erbij als boerenhulp en in de veehandel.

Nu staan er bungalows en chalets, park 'West-Friesland' langs de Opmeerderweg in **Opmeer**. Eerder heette het park 'Onder de Perelaer'. Deze bedrijvigheid vindt zijn oorsprong in de aankoop kort na de Tweede Wereldoorlog van een stolp uit 1913, met tien hectare land. De broers Ricus en Cor Dekker begonnen daar een tuinderij. Later zetten zij het bedrijf om in een fruitkwekerij. En zo komen we bij de eerste naam van het park, geopend in 1976. De omzetting van boomgaard naar recreatiepark was het werk van de volgende generatie Dekker. En zo heeft elke stolp haar eigen verhaal.

Storm Christoph maakte in januari in **Westwoud** korte metten met het oude vierkant en 'zwevend' dak van de vroegere Gretha Hoeve. Driekwart jaar later is de herbouw van de hoeve flink gevorderd. De nieuwe stolp zal onderdak bieden aan twee huishoudens. De energiezuinige wooneenheden worden in een traditioneel jasje gestoken, voorzien van alle hedendaags comfort.

Bijzonder. Van een stolp in **Zwaag** kreeg het interieur de status van gemeentelijk monument. Het gaat om de nagelvaste onderdelen, zoals de schouw, de deuren en het plafond. Deze zogeheten deelaanbestedingen heeft de gemeente Hoorn nog weinig toegepast. De Noord-Hollandse stolp is gebouwd in 1860. Zo'n vijftig jaar geleden volgde een verbouwing tot woonboerderij. Veel onderdelen bleven onaangetast. Een sticker met een QR-code aan de buitenzijde biedt belangstellenden ter plekke meer informatie.

'Ondergeschikt wonen'. De gemeente maakt dat mogelijk in de **Beemster**. Door de nieuwe regeling 'ondergeschikt wonen' kan extra bewoning op een boeren erf worden toegestaan. Dat wil zeggen dat familie tot in de derde graad op het erf mag wonen. Dat kan in de boerderij zelf zijn of in een bijgebouw. De regeling is ingevoerd vanwege de schaarste aan woonruimte.

Een stolp uit 1899 in **Den Burg** is de plek van Mosterdmakerij Texel. Met hun jonge bedrijf richten Mieke en Christof de Vries zich sterk op smaken-mosterd. Uit hun keukens komen onder meer Skéépemosterd, Chilimosterd en Biermosterd. Al het te gebruiken mosterdzaad groeit op Texel. Ook de toegevoegde ingrediënten komen van het eiland. Mieke en Christof wonen in de stolp, zijn ouders in een huisje achter de boerderij.

COLOFON

Magazine nr. 107 van de Boerderijstichting Noord-Holland 'Vrienden van de stolp', december 2021

Secretariaat: Noordervaart 73
1841 GB Stompvoren
info@boerderijstichting.nl
Maandag van 9 tot 5 uur is Miriam Lof telefonisch bereikbaar via 072 581 68 88
beeldbank@boerderijstichting.nl
www.boerderijstichting.nl
IBAN: NL69 INGB 0000 3381 81 t.n.v.
Boerderijstichting Noord-Holland, Bergen

Community vierkantdelers:
www.stolpencommunity.nl

Redactieteam:
Dieuwertje Duijn
Wilma Eelman
Willem Messchaert
Jan Schoen
Renee Stroomer
Nico van der Wel
Ad Kikkert (tekstcorrectie)

Grafische verzorging en advertenties:
Carla Buijsman, le bureau, Hoorn (0229 317 027)
Druk: Koopmans' Drukkerij, Zwaag
Oplage: 2.000 exemplaren

Bestuur:
Peter van Zutphen (voorzitter), Anna Paulowna
Jaap-Jan Fit (secretaris), IJpendam
Ralf van Etten (penningmeester), Stompvoren
Wilma Eelman, Den Burg
Ed Pielkenrood, Koog aan de Zaan
Angeli Poulssen, Haarlem
Anneke Zandt, Twisk

Karakteristieke boerderijen in het waddengebied
Willemieke Ottevanger, projectleider

Advisering
De Boerderijstichting biedt begunstigers de mogelijkheid om (in omvang en diepte) beperkte bouwkundige en esthetische adviezen in te winnen. Voor deze adviezen wordt een bijdrage in de kosten in rekening gebracht. Voor informatie kunt u contact opnemen met het secretariaat.

Het magazine verschijnt in maart, juni, september en december. ISSN 1566-8843

ANBI
De Boerderijstichting Noord-Holland is aangemerkt als culturele ANBI. Onze penningmeester Ralf van Etten kan u alles vertellen over schenkingen aan de Boerderijstichting en de fiscale voordelen daarvan. Zijn e-mailadres is: penningmeester@boerderijstichting.nl

Uw donateursbijdrage bedraagt € 22,50 per jaar, meer mag natuurlijk!
Voor bedrijven is dat minimaal € 50,- per jaar en ook daarbij geldt: een hoger bedrag is welkom.

Magazine niet ontvangen?
Neem dan contact op met het secretariaat.

hkarchitectuur.nl

Aannemersbedrijf
M. Duinmaijer B.V.

Nieuwbouw
Utiliteitsbouw
Verbouw
Onderhoud
Restauratie
Kozijnen en lijstwerk

M.C. van Voordenstraat 2
1483 GB De Rijp
tel.: 0299 673487
duinmaijer@duinmaijer.nl
www.duinmaijer.nl

Voor alle rieten daken

www.kooijmanrietdekkers.nl

Kooijman
Rietdekkers

Rietdekkbedrijf J.P. Kooijman B.V.
Ruigeweg 119A, Schagerbrug
T 0224 57 13 28 of 06 53 89 18 49

- dakvernieuwing
- renovatie dakconstructies
- aanbrengen isolatie/-platen
- reparatie en onderhoud dakramen en dakkapellen
- ontmossen

Tot in detail verantwoord maatwerk

Visser Hraam
Noorder IJ- en Zeeweg 8, 1505 HG Zaandam
075-6177984 | www.timmerfabriekvisser.nl

RIETDEKKERS BV

Zwaagdijk-Oost 286, t. 0229 262140, m. 06 20548854
info@rietdekkersbedrijfsijm.nl, www.rietdekkersbedrijfsijm.nl

ARCHITECTENBUREAU
KLEIN

restauratie
transformatie
nieuwbouw
verbouw

Zaanweg 59, Wormerveer
075-6287686, www.kleinbv.nl

TPAHG architecten Hoorn
restauratie | herbestemming | nieuwbouw

Nederlandse Vereniging Aannemers Funderingswerken

NMF

vca!
SCI Netherlands

VAN DEN BERG
Aannemings & Heibedrijf

www.aannemingsbedrijfvanenberg.nl 075-621 71 01 Zaanstad

Stalen damwanden - Betonfundatie
Betonpalen - Buispalen - Houtenpalen - Waterwerken
Geheid goed als van den Berg het doet!!

*Stolpen ontwerpen zit in
onze genen*

ONTWERPEN & CREËREN
DAAR ZIJN WIJ GOED IN

MAARTEN-KONING

DE GOORN

0229 540 996

INFO@MAARTEN-KONING.NL

MAARTEN-KONING.NL

KLAVER
MAKELAARDIJ

**SPECIALIST IN AAN- EN VERKOOP
VAN STOLPBOERDERIJEN**

☎ 0226 - 555 777

🌐 WWW.KLAVERMAKELAARDIJ.NL

✉ INFO@KLAVERMAKELAARDIJ.NL